

СТИЛІСТИКА. ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

УДК 811.112.2'276.6'367:[347+343](430)(094.4)](045)

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fpl.2023.136.4201>

ЖАНР “ЗАКОН”: СИНТАКСИЧНІ ПАРАМЕТРИ (НА МАТЕРІАЛІ ЦИВІЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСІВ ФРН)

Мирослава Рій

*Львівський державний університет внутрішніх справ,
вул. Городоцька, 26, м. Львів, Україна, 79007
myroslavarij@gmail.com*

Проаналізовано синтаксичну організацію жанру “закон” у німецькій мові на матеріалі Цивільного та Кримінального кодексів ФРН. Підтверджено приналежність цього жанру до офіційно-ділового стилю з типовими ознаками узагальненої репрезентації подій, настановчо-інформативного типу тексту, нейтрального викладу та специфічного мовного оформлення. Для жанрів офіційно-ділового стилю характерна насиченість фаховою термінологією, стислість викладу, стандартизована форма і структурування матеріалу.

Характерними ознаками синтаксичної організації жанру “закон” у німецькій мові є репрезентація змісту за допомогою підрядних речень умови та підметових речень, що сприяють деталізації осіб, яких стосуються закон, і чітко окреслюють, які саме положення закону їх стосуються, або за яких умов. Іншими типовими синтаксичними ознаками тексту німецьких законів є активне вживання дієприкметників, низки модальних дієслів (*können, dürfen, sollen*), пасивних конструкцій, анафор, дефініцій, а також синтаксичний паралелізм.

Ключові слова: закон, жанр, офіційно-діловий функціональний стиль, німецька мова, синтаксис.

Вступ. Проблеми жанрології залишаються протягом останніх десятиліть у колі посиленої уваги лінгвістів. Сучасну цивілізацію важко уявити собі без законів, які внаормовують суспільне життя, допомагають утримувати порядок і уникати конфліктів у суспільстві. Вивчення текстів законів – актуальне і потрібне, бо сприяє формуванню правової і мовної культури суспільства. Українська держава, попри виклики російської військової агресії, перебуває на шляху вступу до Європейського союзу. Однією з важливих передумов позитивного вирішення цього питання є зближення правової системи України із правом країн європейської спільноти. Попри суто правові аспекти важливу роль відіграватиме при цьому мовне оформлення законів, яке має бути (в перекладі) зрозумілим і прийнятним і для наших європейських сусідів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Жанрам приділено доволі велику увагу в наукових працях. Це дослідження заповіту як соціокомунікативного феномену (О. Кулина), імміграційного акту як жанру інституційного законодавчого дискурсу (М. Городиловська), блогу як жанру інтернет-комунікації, мовленнєвого жанру “захист” у судовому дискурсі (С. Чаус), мовленнєвого жанру “відкритий лист” (А. Чеберяк), мовленнєвого жанру “проблемна стаття” в структурі газетного дискурсу, лекції як основного жанру академічної риторики (Т. Качак, Л. Круль, Н. Литвин), жанрів наукової комунікації (Т. Яхонтова) та ін. Однак жанр “закон” не привертав особливої уваги лінгвістів. Це поодинокі статті чи монографії [1; 4–6; 9], які аналізують юридичний дискурс чи нормативно-правові акти загалом.

Матеріалом дослідження слугували Цивільний [8] та Кримінальний кодекси ФРН [10].

Методологія дослідження. Теоретичним підґрунтям пропонованого дослідження слугують праці з лінгвістичної прагматики та жанрології (М. Бахтін, Ф. Бацевич, А. Вежбицька, С. Левінсон, Ю. Майбауер, Т. Шмелева). Тексти законів залічуємо до текстів офіційно-ділового стилю, який застосовується у сфері офіційних суспільних стосунків. У рамках офіційно-ділового стилю комунікативний вплив на учасників комунікації здійснюється в директивній формі за допомогою нормативних документів – законів, приписів, інструкцій, положень тощо. Важливими функціями цього стилю є нормативна, регулювальна та інформативна. Загальні риси, які визначають офіційно-діловий стиль, – стилістична нейтральність, безособовість, конкретність і об’єктивність. Незалежно від конкретного жанру для них усіх характерна висока частотність фахової термінології, стислість і стандартизованість викладу та структурування матеріалу.

Водночас кожен жанр виявляє свої специфічні ознаки, за якими його можна відокремити від споріднених. Жанр визначаємо як тематично, композиційно й стилістично усталений тип повідомлень – носіїв мовленнєвих актів, об’єднаних метою спілкування, задумом мовця з урахуванням особистості адресата, контексту і ситуації спілкування [2, с. 160]. Закон – це насамперед юридичний документ, а саме “нормативно-правовий акт, прийнятий в особливому порядку органом законодавчої влади чи на референдумі, що відображає волю народу, має вищу юридичну силу та регулює найбільш важливі суспільні відносини” [3, с. 64]. У рамках лінгвістичної прагматики “закон” можна визначити як жанр – тематично, композиційно й стилістично усталений тип повідомлень, або модель, яка реалізується спеціальним набором мовних засобів.

Результати дослідження та їхнє обґрунтування. Жанр закону характеризується низкою ознак, які зумовлені стилем, до якого належить цей жанр, і своєрідністю самого жанру. Доволі важливу роль у побудові жанру закону відіграють його синтаксичні засоби. Варто зосередити увагу на кожному з них.

Типовими для текстів законів є використання *анафор*, яке часто супроводжується *синтаксичним паралелізмом*. Вони зустрічаються в законах, які передбачають конкретизацію застосування закону:

§ 99 Früchte (BGB)

(1) Früchte einer Sache sind die Erzeugnisse der Sache und die sonstige Ausbeute, welche aus der Sache ihrer Bestimmung gemäß gewonnen wird.

(2) Früchte eines Rechts sind die Erträge, welche das Recht seiner Bestimmung gemäß gewährt, insbesondere bei einem Recht auf Gewinnung von Bodenbestandteilen die gewonnenen Bestandteile.

(3) Früchte sind auch die Erträge, welche eine Sache oder ein Recht vermöge eines Rechtsverhältnisses gewährt.

Усі три абзаци параграфа розпочинаються іменником *Früchte*, які ініціюють паралельні синтаксичні конструкції *Früchte... sind...* Повторне вживання іменника запобігає будь-якій двозначності трактування, а синтаксичний паралелізм створює чітку схему предикацій, які конкретизують суб'єкт.

Наступний приклад стосується положень статуту, які перелічено в чотирьох пунктах. На початку кожного з пунктів стоїть прийменник *über* (займенниковий прислівник у другому пункті), який задає аналогічно побудовані акузативні додатки.

§ 58 SOLLINHalt der Vereinssatzung (BGB)

Die Satzung soll Bestimmungen enthalten:

1) *über den Eintritt und Austritt der Mitglieder,*

2) *darüber, ob und welche Beiträge von den Mitgliedern zu leisten sind,*

3) *über die Bildung des Vorstands,*

4) *über die Voraussetzungen, unter denen die Mitgliederversammlung zu berufen ist, über die Form der Berufung und über die Beurkundung der Beschlüsse.*

Очевидно, що вживання обох синтаксичних засобів дає змогу передати широкий спектр інформації закону у чіткій і лаконічній формі.

Вживання *підрядних речень* уможливілює ширше розкриття окремих понять закону, які потребують детального опису. Йдеться насамперед про підрядні *означальні речення*. Дуже часто в законі вони вводяться одним підрядним сполучником, який пізніше ініціює цілу низку означальних речень. У наступному прикладі за допомогою означальних речень уточнюється, в яких установах відбувається поміщення в превентивне ув'язнення:

§ 66c Ausgestaltung der Unterbringung in der Sicherungsverwahrung und des vorübergehenden Strafvollzugs (StGB)

(1) *Die Unterbringung in der Sicherungsverwahrung erfolgt in Einrichtungen, die 1. dem Unterbrachten auf der Grundlage einer umfassenden Behandlungsuntersuchung und eines regelmäßig fortzuschreibenden Vollzugsplans eine Betreuung anbieten,*

a) *die individuell und intensiv sowie geeignet ist, seine Mitwirkungsbereitschaft zu wecken und zu fördern, insbesondere eine psychiatrische, psycho- oder sozialtherapeutische Behandlung, die auf den Unterbrachten zugeschnitten ist, soweit standardisierte Angebote nicht Erfolg versprechend sind, und*

b) *die zum Ziel hat, seine Gefährlichkeit für die Allgemeinheit so zu mindern, dass die Vollstreckung der Maßregel möglichst bald zur Bewährung ausgesetzt oder sie für erledigt erklärt werden kann [...].*

Показово, що перший перелік означальних речень далі конкретизується наступними переліками таких речень. Зрозуміло, що для пересічного читача текст складний для сприйняття. Але якщо брати до уваги той факт, що судові рішення приймаються на основі законів, то зрозуміло, що вони мають містити достатньо конкретної інформації, щоб прийняти належно обґрунтоване рішення.

Тексти законів насичені підрядними *умовними* реченнями. Вони є одним із головних синтаксичних засобів формування умови в текстах німецьких законів. Умову можуть реалізувати різні синтаксичні конструкції. Вона вводиться сполучником *wenn*, який може одночасно ініціювати декілька підрядних речень умови:

§ 57 Aussetzung des Strafrestes bei zeitiger Freiheitsstrafe (StGB)

(1) Das Gericht setzt die Vollstreckung des Restes einer zeitigen Freiheitsstrafe zur Bewährung aus, wenn

1) zwei Drittel der verhängten Strafe, mindestens jedoch zwei Monate, verbüßt sind,

2) dies unter Berücksichtigung des Sicherheitsinteresses der Allgemeinheit verantwortet werden kann, und

3) die verurteilte Person einwilligt.

Однак найпродуктивнішими є безсполучникові умовні конструкції, в яких дієслово займає першу позицію в реченні, а головне речення для підсилення умови розпочинається з корелята *so*:

§ 57b Aussetzung des Strafrestes bei lebenslanger Freiheitsstrafe als Gesamtstrafe (StGB)

Ist auf lebenslange Freiheitsstrafe als Gesamtstrafe erkannt, so werden bei der Feststellung der besonderen Schwere der Schuld (§ 57a Abs. 1 Satz 1 Nr. 2) die einzelnen Straftaten zusammenfassend gewürdigt.

(2) Wird eine Pflegschaft erforderlich, so haben die Eltern oder der Vormund dies dem Familiengericht unverzüglich anzuzeigen.

Безособові синтаксичні структури зі значенням умови часто утворюють декілька пунктів закону і цим ще інтенсивніше формують умови набрання чинності окремого параграфа закону:

§ 58 Gesamtstrafe und Strafaussetzung (StGB)

(1) Hat jemand mehrere Straftaten begangen, so ist für die Strafaussetzung nach § 56 die Höhe der Gesamtstrafe maßgebend.

Умова може також формуватися із комбінації сполучників умови і відповідного порядку слів, як у наступному прикладі:

§ 59 Voraussetzungen der Verwarnung mit Strafvorbehalt (StGB)

(1) Hat jemand Geldstrafe bis zu einhundertachtzig Tagessätzen verwirkt, so kann das Gericht ihn neben dem Schuldspruch verwarnen, die Strafe bestimmen und die Verurteilung zu dieser Strafe vorbehalten, wenn

1) zu erwarten ist, daß der Täter künftig auch ohne Verurteilung zu Strafe keine Straftaten mehr begehen wird [...].

Окремі параграфи законів можуть містити подвійні умови, які підпорядковуються одна одній, подібно до підрядних означальних речень:

§ 154 Teileinstellung bei mehreren Taten (StPO)

(3) Ist das Verfahren mit Rücksicht auf eine wegen einer anderen Tat bereits rechtskräftig erkannten Strafe oder Maßregel der Besserung und Sicherung vorläufig eingestellt worden, so kann es, falls nicht inzwischen Verjährung eingetreten ist, wieder aufgenommen werden, wenn die rechtskräftig erkannte Strafe oder Maßregel der Besserung und Sicherung nachträglich wegfällt.

У наведеному прикладі перша умова формується безсполучниковим реченням з ініціальною позицією предиката, який підпорядковує наступне речення умови, що вводить сполучником *falls*.

Значна кількість законів, особливо Кримінального кодексу ФРН, формується підрядними підметовими реченнями. Вони чітко окреслюють коло осіб та їхні характеристики, яких стосується припис закону, виражений предикатною групою:

§ 80a Aufstacheln zum Verbrechen der Aggression (StGB)

Wer im räumlichen Geltungsbereich dieses Gesetzes öffentlich, in einer Versammlung oder durch Verbreiten eines Inhalts (§ 11 Absatz 3) zum Verbrechen der Aggression (§ 13 des Völkerstrafgesetzbuches) aufstachelt, wird mit Freiheitsstrafe von drei Monaten bis zu fünf Jahren bestraft.

Дуже часто параграфи можуть містити два і більше підметових речень для деталізації осіб, щодо яких може застосовуватись закон:

§ 83 Vorbereitung eines hochverräterischen Unternehmens (StGB)

(1) Wer ein bestimmtes hochverräterisches Unternehmen gegen den Bund vorbereitet, wird mit Freiheitsstrafe von einem Jahr bis zu zehn Jahren, in minder schweren Fällen mit Freiheitsstrafe von einem Jahr bis zu fünf Jahren bestraft.

(2) Wer ein bestimmtes hochverräterisches Unternehmen gegen ein Land vorbereitet, wird mit Freiheitsstrafe von drei Monaten bis zu fünf Jahren bestraft.

Аналогічні конструкції побутують і в текстах Цивільного кодексу ФРН:

§ 1809 Ergänzungspflegschaft (BGB)

(1) Wer unter elterlicher Sorge oder unter Vormundschaft steht, erhält für Angelegenheiten, an deren Besorgung die Eltern oder der Vormund verhindert sind, einen Pfleger. Der Pfleger hat die Pflicht und das Recht, die ihm übertragenen Angelegenheiten im Interesse des Pfleglings zu dessen Wohl zu besorgen und diesen zu vertreten.

Іншою особливістю синтаксичного оформлення німецьких законів є продуктивне вживання у них *definiцій*. Зрозуміло, що текст закону насичений термінами. Інколи ці терміни вживаються вперше, і тоді вони потребують *definiцій*. У законах вони отримують стандартну побудову. Спочатку подається термін, а потім розгортається його визначення:

§ 90 Begriff der Sache (BGB)

Sachen im Sinne des Gesetzes sind nur körperliche Gegenstände.

У наведеному прикладі подано *definiцію* поняття “рiч” з погляду закону. Показово, що вже в назві параграфа закону зазначено, що він пропонує визначення речі.

Визначення можуть мати і негативну форму. Отже, у наступному параграфі закону зазначається, що тварини не є речами.

§ 90a Tiere (BGB)

Tiere sind keine Sachen. Sie werden durch besondere Gesetze geschützt. Auf sie sind die für Sachen geltenden Vorschriften entsprechend anzuwenden, soweit nicht etwas anderes bestimmt ist.

Вони можуть уточнитись наступним самостійним реченням, як у попередньому прикладі, або підрядним реченням, як у наступному:

§ 227 Notwehr (BGB)

(2) Notwehr ist diejenige Verteidigung, welche erforderlich ist, um einen gegenwärtigen rechtswidrigen Angriff von sich oder einem anderen abzuwenden.

Поняття, які не мають особливої ваги, можуть мати форму іменної групи:

§ 368 Quittung (BGB)

Der Gläubiger hat gegen Empfang der Leistung auf Verlangen ein schriftliches Empfangsbekanntnis (Quittung) zu erteilen. Hat der Schuldner ein rechtliches Interesse, dass die Quittung in anderer Form erteilt wird, so kann er die Erteilung in dieser Form verlangen.

Важливу роль у німецьких законах відіграють дієприкметникові структури. Вони можуть виконувати дієслівну чи прикметникову функцію. Активність дієприкметників зумовлена їхньою здатністю до економії мовних засобів, заміни розлогих підрядних речень інформативно насиченими лексичними еквівалентами. Водночас вживання дієприкметників полегшує сприйняття тексту.

Наступні приклади засвідчують продуктивність дієприкметників у текстах законів:

§ 27 Beihilfe (StGB)

(1) Als Gehilfe wird bestraft, wer vorsätzlich einem anderen zu dessen vorsätzlich begangener rechtswidriger Tat Hilfe geleistet hat.

§ 31 Rücktritt vom Versuch der Beteiligung (StGB)

(1) Nach § 30 wird nicht bestraft, wer freiwillig

1. den Versuch aufgibt, einen anderen zu einem Verbrechen zu bestimmen, und eine etwa bestehende Gefahr, dass der andere die Tat begeht, abwendet...

Не менш важливу функцію у текстах німецьких законів відіграє субстантивація, яка є системною ознакою німецької мови. Субстантивації підлягають різні частини мови, але у текстах законів це насамперед дієслова і іменники, що дає змогу конденсувати зміст, уникати нагромадження підрядних речень:

§ 12 Verbrechen und Vergehen (StGB)

(1) Verbrechen sind rechtswidrige Taten, die im Mindestmaß mit Freiheitsstrafe von einem Jahr oder darüber bedroht sind.

(2) Vergehen sind rechtswidrige Taten, die im Mindestmaß mit einer geringeren Freiheitsstrafe oder die mit Geldstrafe bedroht sind.

Як показують приклади, субстантивації часто вживаються не лише в тексті законів, але й у назвах параграфів.

Характерною ознакою офіційно-ділового стилю є вживання модальних дієслів, які спеціалізовані для вираження модальних значень обов'язковості, примусу, бажаності тощо. У німецькій мові права, зокрема її законах, ці значення побутують доволі

активно. Насамперед йдеться про дієслово *können*, яке в Кримінальному кодексі задає перелік параграфів, за якими особу можна притягнути до відповідальності.

§ 1 Keine Strafe ohne Gesetz (StGB)

Eine Tat kann nur bestraft werden, wenn die Strafbarkeit gesetzlich bestimmt war, bevor die Tat begangen wurde.

§ 13 Begehen durch Unterlassen (StGB)

(2) Die Strafe kann nach § 49 Abs. 1 gemildert werden.

За допомогою модального дієслова *dürfen* конкретизується ситуація, коли певні положення закону не можуть застосовуватися:

§ 62 Grundsatz der Verhältnismäßigkeit (StGB)

Eine Maßregel der Besserung und Sicherung darf nicht angeordnet werden, wenn sie zur Bedeutung der vom Täter begangenen und zu erwartenden Taten sowie zu dem Grad der von ihm ausgehenden Gefahr außer Verhältnis steht.

§ 67d Dauer der Unterbringung (StGB)

Die Unterbringung in einer Entziehungsanstalt darf zwei Jahre nicht übersteigen.

У невеликій кількості вживається дієслово *sollen*, очевидно тому, що воно не настільки категорично і, як наслідок, недостатньо однозначно формулює вимоги закону:

§ 64 Unterbringung in einer Entziehungsanstalt (StGB)

Hat eine Person den Hang, alkoholische Getränke oder andere berauschende Mittel im Übermaß zu sich zu nehmen, und wird sie wegen einer rechtswidrigen Tat, die überwiegend auf ihren Hang zurückgeht, verurteilt oder nur deshalb nicht verurteilt, weil ihre Schuldunfähigkeit erwiesen oder nicht auszuschließen ist, so soll das Gericht die Unterbringung in einer Entziehungsanstalt anordnen [...].

Типовою ознакою мови закону є накопичення іменників / іменних фраз у родовому відмінку, що загалом характеризує офіційно-діловий стиль. Повтор таких синтаксичних конструкцій конкурує з підрядними реченнями і сприяє ущільненню інформації та економії мовних засобів, хоч і не полегшує розуміння тексту:

§ 56b Auflagen (StGB)

Eine Auflage nach Satz 1 Nr. 2 bis 4 soll das Gericht nur erteilen, soweit die Erfüllung der Auflage einer Wiedergutmachung des Schadens nicht entgegensteht.

Речення містить три іменника в родовому відмінку, які створюють ланцюжок і конкретизують умову параграфа закону.

У наступному прикладі почергово вживаються дво-, одно- та тричленна іменникові конструкції в родовому відмінку, які уточнюють попередню інформацію.

§ 68e Beendigung oder Ruhen der Führungsaufsicht (StGB)

2. mit Beginn des Vollzugs einer Freiheitsstrafe, neben der eine freiheitsentziehende Maßregel angeordnet ist,

3. mit Eintritt einer neuen Führungsaufsicht.

In den übrigen Fällen ruht die Führungsaufsicht während der Dauer des Vollzugs einer Freiheitsstrafe oder einer freiheitsentziehenden Maßregel.

Іншим продуктивним видом синтаксичних конструкцій у тексті німецького закону є *прийменникові групи*, які також виконують конкретизуючу функцію. Уточнюватись можуть часові параметри:

§ 68f Führungsaufsicht bei Nichtaussetzung des Strafrestes (StGB)

(1) Ist eine Freiheitsstrafe oder Gesamtfreiheitsstrafe von mindestens zwei Jahren wegen vorsätzlicher Straftaten oder eine Freiheitsstrafe oder Gesamtfreiheitsstrafe von mindestens einem Jahr..

обставини вчинення злочину:

§ 69 Entziehung der Fahrerlaubnis (StGB)

(1) Wird jemand wegen einer rechtswidrigen Tat, die er bei oder im Zusammenhang mit dem Führen eines Kraftfahrzeuges oder unter Verletzung der Pflichten eines Kraftfahrzeugführers begangen hat,

чи підстава для покарання:

§ 70a Aussetzung des Berufsverbots (StGB)

(1) Ergibt sich nach Anordnung des Berufsverbots Grund zu der Annahme, daß die Gefahr, der Täter werde erhebliche rechtswidrige Taten der in § 70 Abs. 1 bezeichneten Art begehen, nicht mehr besteht, so kann das Gericht das Verbot zur Bewährung aussetzen.

Важливими елементами синтаксичної архітектури німецьких текстів законів є пасивні конструкції. У цьому типі текстів їхньою головною функцією є формування безособовості законодавчого тексту, тому що за допомогою пасиву головна увага повідомлення переноситься з агенса на дію, яка потрапляє в центр уваги і набуває характеру анонімності [9, S. 49]. Без зазначення конкретних дійових осіб текст закону набуває ознак загального призначення:

§ 787 Anweisung auf Schuld (BGB)

Im Falle einer Anweisung auf Schuld wird der Angewiesene durch die Leistung in deren Höhe von der Schuld befreit.

§ 843 Geldrente oder Kapitalabfindung (BGB)

(4) Der Anspruch wird nicht dadurch ausgeschlossen, dass ein anderer dem Verletzten Unterhalt zu gewähren hat.

Стиль та жанр закону синтаксично формують також стійкі дієслівні сполуки, які активно побутують у німецькій мові загалом:

§ 1297 Kein Antrag auf Eingehung der Ehe, Nichtigkeit eines Strafversprechens (BGB)

(1) Aus einem Verlöbniß kann kein Antrag auf Eingehung der Ehe gestellt werden.

§ 1304 Geschäftsunfähigkeit (BGB)

Wer geschäftsunfähig ist, kann eine Ehe nicht eingehen.

§ 1306 Bestehende Ehe oder Lebenspartnerschaft (BGB)

Eine Ehe darf nicht geschlossen werden, wenn zwischen einer der Personen, die die Ehe miteinander eingehen wollen, und einer dritten Person eine Ehe oder eine Lebenspartnerschaft besteht.

§ 1601 Unterhaltsverpflichtete (BGB)

Verwandte in gerader Linie sind verpflichtet, einander Unterhalt zu gewähren.

Ужиті стійкі дієслівні словосполуки *einen Antrag stellen, eine Ehe eingehen, eine Ehe schließen, Unterhalt gewähren* додають офіційності мові закону, сприяють однозначності його трактування.

Висновки. Проведений на матеріалі Цивільного та Кримінального кодексів ФРН аналіз синтаксичного оформлення німецьких законів дає підстави стверджувати, що жанр “закон” виявляє на рівні синтактики чіткі жанрові ознаки, що підтверджують його приналежність до офіційно-ділового стилю. Характерними ознаками тексту німецьких законів є активне побутування підрядних речень, домінантними серед яких є підрядні умови та підметові речення. Вони сприяють деталізації осіб, яких стосуються закон (підрядні підметові) і чітко окреслюють, які саме положення закону їх стосуються, або за яких умов (підрядні умови). Типовими синтаксичними ознаками тексту німецьких законів є також наявність великої кількості дієприкметників, субстантиваций, прийменникових груп, модальних дієслів (*können, dürfen, sollen*), пасивних конструкцій тощо. Ці мовні одиниці сприяють конденсації тексту і дають змогу уникати складнопідрядних речень, чітко передають модальність дозволу чи заборони. Іншими структурними особливостями законів є продуктивне вживання анафор, дефініцій та синтаксичного паралелізму, які формують особливу архітектоніку жанру “закон” і відрізняють його від споріднених жанрів юридичного дискурсу. Перспективою подальшого дослідження є аналіз лексичних особливостей жанру “закон”.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бахчиванжи А. В. Типи мовленнєвих жанрів законодавчого юридичного дискурсу. *Вісник ОНУ. Сер. Філологія*. 2021. Т. 26. Вип. 2(24). С. 7–16.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 344 с.
3. Кравчук С. Й. Основи теорії держави і права : навч. посібник. Київ : Кондор, 2018. 191 с.
4. Прадід Ю. Ф. У царині лінгвістики і права. Сімферополь : Ельнью, 2006. 255 с.
5. Просяна А. В. Мовленнєві жанри законодавчого юридичного дискурсу. *Вісник ОНУ. Сер. : Філологія*. 2018. Т. 23. Вип. 2(18). 87–95.
6. Скорофатова А. Лексичні особливості текстів нормативно-правових актів. *Лінгвістика*. 2014. № 1(31). С. 81–91.
7. Царьова І. В. Лінгвопрагматичний аспект юридичного дискурсу. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. 2017. Вип. 9. 126–132.
8. Bürgerliches Gesetzbuch (BGB). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/inhalts_bersicht.html.
9. Handbuch der Rechtsförmlichkeit. Hrsg. vom Bundesministerium der Justiz. Köln : Bundesanzeiger-Verl., 2008. 296 S.
10. Strafgesetzbuch (StGB). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/inhalts_bersicht.html.

REFERENCES

1. Bakhchyvanzhy A. V. Typy movlennievkykh zhanriv zakonodavchoho- yurydychnoho dyskursu [Types of speech genres of legal discourse]. *Visnyk ONU. Ser. Filolohiia*. 2021. T. 26. Vyp. 2(24). S. 7–16.
2. Batsevych F. S. *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky* [Fundamentals of Communicative Linguistics]. Kyiv : Akademiia, 2004. 344 c.
3. Kravchuk S.Y. *Osnovy teorii derzhavy i prava : Navchalnyi posibnyk* [Fundamentals of the Theory of State and Law : Textbook]. Kyiv : Kondor, 2018. 191 s.
4. Pradiid Yu. F. *U tsaryni linhvistyky i prava* [In the Kingdom of Linguistics and Law]. Simferopol : Eline, 2006. 255 s.
5. Prosiana A. V. *Movlennievi zhanry zakonodavchoho yurydychnoho dyskursu* [Speech genres of legal discourse]. *Visnyk ONU. Ser. : Filolohiia*. 2018. T. 23. Vyp. 2(18). 87–95.
6. Skorofatova A. *Leksychni osoblyvosti tekstiv normatyvno-pravovykh aktiv* [Lexical features of legal acts]. *Linhvistyka*. 2014. № 1(31). S. 81–91.
7. Tsariova I. V. *Linhvoprahamtychnyi aspekt yurydychnoho dyskursu* [Linguopragmatic aspect of legal discourse]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova. Ser. Filolohichni nauky (movoznavstvo i literaturoznavstvo)*. 2017. Vyp. 9. 126–132.
8. Bürgerliches Gesetzbuch (BGB). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/inhalts_bersicht.html.
9. *Handbuch der Rechtsförmlichkeit*. Hrsg. vom Bundesministerium der Justiz. Köln : Bundesanzeiger-Verl., 2008. 296 S.
10. Strafgesetzbuch (StGB). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/inhalts_bersicht.html.

Стаття надійшла до редколегії 15.09.2023

Прийнята до друку 01.11.2023

THE GENRE OF “LAW”: SYNTAX PARAMETERS (BASED ON THE CIVIL AND CRIMINAL CODES OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY)

Myroslava Riy

*Lviv State University of Internal Affairs,
26 Horodotska Str., Lviv, Ukraine, 79007
myroslavarij@gmail.com*

Laws are classified as texts of official business style, which is used in the field of official public relations. Within the framework of the official business style, the communicative influence on the participants of communication is carried out in a directive form with the help of regulatory documents – laws, prescriptions, instructions, regulations, etc. The general features that define the official business style are stylistic neutrality, impersonality, concreteness and objectivity. Regardless of the specific genre, they are all characterized by a

high frequency of professional terminology, brevity and standardization of the presentation and structuring of the material.

The syntactic organization of the genre of “law” in German is analyzed based on the material of the Civil and Criminal Codes of the Federal Republic of Germany. It has been confirmed that this speech genre belongs to the official-business style with typical features of a generalized representation of events, an instructional-informative type of text, a neutral presentation and a specific language design. The official-business-style is characterized by saturation with professional terminology, brevity of the presentation, standardized form and structuring of the material.

A genre is defined as a thematically, compositionally, and stylistically established type of messages, united by a number of characteristic repetitive features. The law as a genre is characterized by a set of linguistic and non-linguistic features that are reproduced and repeated in the laws of various types of German law. This concerns the structuring of the text of the law, the repertoire of specific designations – articles, paragraphs, paragraphs and sentences, fonts, as well as purely linguistic representation at the lexical and syntactic levels and the specificity of stylistic devices.

Typical syntactic features of the text of German laws are the presence of a large number of verbs, substantives, prepositional groups, modal verbs (*können, dürfen, sollen*), passive constructions, etc. These linguistic units contribute to the condensation of the text and allow avoiding complex sentences, and clearly convey the modality of permission or prohibition. Other structural features of laws are the productive use of anaphora, definitions, and syntactic parallelism, which form a special architecture of the “law” genre and distinguish it from related genres of legal discourse. Possible further research is the analysis of the lexical features of the genre of “law”.

Key words: law, genre, official-business functional style, German language, syntax.